

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky
Štúrova 2
812 85 Bratislava

V Bratislave dňa 9. júna 2015

Vec: Trestné oznámenie

Týmto dávame podnet na prešetrenie podozrenia zo spáchania trestných činov podpory a propagácie skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 421 ods. 1 a 2 Trestného zákona (ďalej len „TZ“), popierania a schvaľovania holokaustu a zločinov politických režimov podľa § 422d TZ, výroby extrémistických materiálov podľa § 422a TZ, rozširovania extrémistických materiálov podľa § 422b TZ a prechovávanía extrémistických materiálov podľa § 422c TZ.

K naplneniu skutkovej podstaty niektorého z vyššie uvedených trestných činov mohlo podľa nášho názoru prísť v súvislosti s inštaláciou pamätnej tabule Jánovi Pješčákovi v obci Veľký Lipník (okres Stará Ľubovňa), s jej slávnostným odhalením dňa 15. mája 2016.

Ján Pješčák bol popredným predstaviteľom represívneho aparátu v období komunistického režimu do novembra 1989. Ako generálny prokurátor ČSSR aj s bývalým námestníkom federálneho ministra vnútra a šéfom ŠtB Alojzom Lorencom patril medzi najvýznamnejších slovenských predstaviteľov komunistickej strany v represívnych zložkách štátu. Ako najvyšší štátny žalobca niesol zodpovednosť za žaloby na nevinných ľudí v mnohých kauzách, hrubo porušujúcich základné ľudské práva. Ján Pješčák je zodpovedný z podielu na justičnej vražde čatára Aloisa Jeřábka, ktorý sa v roku 1953 pokúsil utiecť do Rakúska. Tam, na cudzom území, ho príslušníci pohraničnej stráže ČSSR postrelili, následne chytili a odviekli naspäť do Československa. Ján Pješčák ho namiesto trestného činu dezercie obvinil na základe pokynov z ÚV KSČ, aby tento prípad bol „odstrašujúci“ z velezrady, a na základe tohto obvinenia Jána Pješčáka Aloisa Jeřábka v decembri 1953 popravili. Komunistický režim porušoval a potláčal základné práva a slobody. KSČ bola hnutím smerujúcim k potlačeniu základných práv a slobôd. Predstavitelia obce Veľký Lipník inštalovali a odhalili Jánovi Pješčákovi dňa 15. mája 2016 pamätnú tabuľu.

Podľa § 421 ods. 1 TZ *„Kto podporuje alebo propaguje skupinu osôb alebo hnutie, ktoré násilím, hrozbou násilia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy smeruje k potlačeniu základných práv a slobôd osôb, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.“* Žiadame týmto prešetriť podozrenie, že odhalenie pamätnej tabule vrcholnému predstaviteľovi represívneho aparátu komunistického režimu a komunistickej strany je podporou a propagovaním skupiny osôb alebo hnutia, ktoré násilím smeruje k potlačeniu

základných práv a slobôd (KSČ). Podľa § 421 ods. 2 odňatím na štyri roky až osem rokov sa páchatel' „*potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1*

a) verejne,

b) ako člen extrémistickej skupiny.“

V prípade, že inštaláciou a odhalením pamätnej tabule Jánovi Pješčákovi bola naplnená skutková podstata trestného činu podpory a propagácie skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd, je evidentné, že tento čin bol spáchaný verejne (§ 421 ods. 2 písm. a) TZ). Zároveň by bolo potrebné zistiť, či niektorí z účastníkov slávnostného odhalenia pamätnej tabule nespáchali tento trestný čin aj ako členovia extrémistickej skupiny (§ 421 ods. 2 písm. b) TZ). Extrémistickou skupinou sa podľa § 129 ods. 3 TZ „*rozumie spolčenie najmenej troch osôb na účely spáchania trestného činu extrémizmu*“. Trestnými činmi extrémizmu sú podľa § 140a TZ aj trestný čin podpory a propagácie skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 421 a 422, výroby extrémistických materiálov podľa § 422a, rozširovania extrémistických materiálov podľa § 422b, prechovávanía extrémistických materiálov podľa § 422c, popierania a schvaľovania holokaustu a zločinov politických režimov podľa § 422d. Na tento účel by bolo potrebné preveriť, či zastupiteľstvo obce a starosta obce Veľký Lipník svojou činnosťou v súvislosti s inštaláciou a odhalením pamätnej tabule Jánovi Pješčákovi nenapĺňajú skutkovú podstatu uvedených trestných činov, a teda či predstavitel'ov a členov nemožno považovať za členov extrémistickej skupiny spolčených za účelom spáchania trestných činov extrémizmu.

Trestného činu popierania a schvaľovania holokaustu a zločinov politických režimov podľa § 422d sa dopustí ten, kto „*verejne popiera, spochybňuje, schvaľuje alebo sa snaží ospravedlniť holokaust, zločiny režimu založeného na fašistickej ideológii, zločiny režimu založeného na komunistickej ideológii alebo zločiny iného podobného hnutia, ktoré násilím, hrozbou násilia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy smeruje k potlačeniu základných práv a slobôd osôb*“. Vzhľadom na to považujeme za potrebné preveriť, či v súvislosti s inštalovaním a odhalením pamätnej tabule Jánovi Pješčákovi neprišlo aj k verejnému popieraniu, spochybňovaniu, schvaľovaniu alebo snahe ospravedlniť zločiny režimu založeného na komunistickej ideológii.

Vo vzťahu k pamätnej tabuli Jána Pješčáka je potrebné posúdiť, či ju nemožno považovať za extrémistický materiál v zmysle § 130 ods. 7 TZ, ktorý uvádza, že „*Extrémistickým materiálom sa na účely tohto zákona rozumie písomné, grafické, obrazové, zvukové alebo obrazovo-zvukové vyhotovenie*

a) textov a vyhlásení, zástav, odznakov, hesiel alebo symbolov, skupín a hnutí, ktoré smerujú k potláčaniu základných ľudských práv a slobôd,

b) programov alebo ideológií skupín a hnutí, ktoré smerujú k potláčaniu základných ľudských práv a slobôd,

c) obhajujúce, podporujúce alebo podnecujúce nenávisť, násilie alebo neodôvodnene odlišné zaobchádzanie voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine, pôvodu rodu alebo pre ich náboženské vyznanie, ak je zámienkou pre predchádzajúce dôvody,“.

Ak by pamätná tabuľa Jána Pješčáka bola posúdená ako extrémistický materiál, tak v súvislosti s rozhodnutím o jej inštalácii, s jej výrobou, s jej inštaláciou, s jej slávnostným odhalením v obci Veľký Lipník mohlo prísť k naplneniu skutkovej podstaty trestných činov výroby („*kto vyrába extrémistické materiály alebo sa podieľa na takejto výrobe*“) a rozširovania („*kto...sprístupňuje*“) extrémistických materiálov podľa § 422a a 422b TZ.

Žiadame Vás, aby ste preverili, či v súvislosti s vyššie uvedenými konaniami neprišlo k naplneniu skutkovej podstaty niektorého z týchto trestných činov.

Juraj Petrovič, Ondrej Dostál, Peter Osuský, Vladimír Špánik, Ivan Kuhn, Mikuláš Knapp, Eva Polakovičová, Matúš Bischof, Zuzana Demjanová

Príloha:

Fotografia pamätnej tabule Jánovi Pješčákovi

